

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

คู่มือ

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

ศูนย์ห้องปฏิบัติการกรมอนามัย

กระทรวงสาธารณสุข

ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2968 7600, 0 2968 7603 ต่อ 4800

โทรสาร 0 2968 7604

<http://rldc.anamai.moph.go.th>

การสู่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

ภาชนะสู่มเก็บตัวอย่างตาม เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้
กรมอนามัย พ.ศ. 2563

ประกอบไปด้วย

1. ภาชนะบรรจุตัวอย่างสำหรับตรวจวิเคราะห์ทางแบคทีเรีย ปริมาตร 500 มิลลิลิตร
2. ภาชนะบรรจุตัวอย่างสำหรับตรวจวิเคราะห์เคมี-กายภาพ ปริมาตร 2 ลิตร
3. ภาชนะบรรจุตัวอย่างสำหรับตรวจวิเคราะห์โลหะหนัก ปริมาตร 1 ลิตร
4. ภาชนะบรรจุตัวอย่างสำหรับตรวจวิเคราะห์ไนโตรเจน ปริมาตร 250 มิลลิลิตร

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563 เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

1. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางแบคทีเรีย

1. ภาชนะบรรจุ เป็นขวดแก้ว
คุณภาพดี ภายในบรรจุสาร
ละลายโซเดียมไทโอซัลเฟต
($\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$) หุ้มฝาขวดด้วย
กระดาษอะลูมิเนียม ขนาด
ความจุ 500 มิลลิลิตร
ผ่านการฆ่าเชื้อที่ 160-180
องศาเซลเซียส เป็นเวลา
2 ชั่วโมง

6. เช็ดทำความสะอาด
มือด้วยสำลี
แอลกอฮอล์ 70%

7. คลี่กระดาษ
อะลูมิเนียมที่หุ้มฝา
และคอขวดออก
(ห้ามดึงกระดาษ
อะลูมิเนียมออกจาก
ฝาขวด)

2. ทำความสะอาดหัวก๊อก
โดยใช้ผ้าสะอาด

3. ทำความสะอาดหัวก๊อก
อีกครั้งด้วยสำลีชุบแอล
กอฮอล์ 70%

8. ใช้มือจับบนกระดาษ
อะลูมิเนียมแล้วหมุนฝา
ออกจากขวด

4. เปิดก๊อกน้ำให้น้ำไหล
เต็มที่เป็นเวลา 1 นาที
เพื่อระบายน้ำที่ค้างอยู่ใน
เส้นท่อน้ำ

9. ดึงฝาจุกขวดออกจาก
ตัวขวด แล้วถือไว้ โดยระวัง
ไม่ให้มือสัมผัสฝาชวดด้าน
ในเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

5. ปรับการไหลของน้ำ
ให้น้ำไหลปานกลาง
ก่อนสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำ

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

1. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางแบคทีเรีย

10. นำขวดไปรองน้ำจากก๊อกให้ได้ประมาณ 4/5 ของขวด (ประมาณ 500 มิลลิลิตร)

11. นำฝาขวดที่หุ้มด้วยกระดาษอะลูมิเนียม มาปิดขวดโดยมือไม่สัมผัสจุดขวดโดยตรงแล้วหมุนปิดฝาขวดให้แน่น ไม่ให้น้ำซึมออก

12. รีดกระดาษอะลูมิเนียมให้แนบชิดคอขวด

13. แสดงขวดบรรจุตัวอย่างหลังการสุ่มเก็บและบรรจุในสภาพเรียบร้อยแล้วภายในขวดบรรจุตัวอย่างน้ำประมาณ 500 มิลลิลิตร

ฉลากตัวอย่าง

รหัสตัวอย่างผู้ส่ง.....
ประเภทน้ำ.....
สถานที่เก็บ.....
วันที่เก็บ.....เวลา.....
ชื่อผู้เก็บตัวอย่าง.....

14. บันทึกรายละเอียดของตัวอย่างลงบนฉลากบันทึกให้ถูกต้องและชัดเจน นำฉลากที่เขียนรายละเอียด ติดกับภาชนะบรรจุตัวอย่างให้เรียบร้อย

15. นำภาชนะบรรจุตัวอย่างน้ำไปเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำกว่า 6 องศาเซลเซียส หรือเก็บในภาชนะควบคุมอุณหภูมิ ซึ่งภายในมีน้ำแข็งให้ความเย็นแล้วนำส่งห้องปฏิบัติการทันที

การสู่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาเต็มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

2. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางเคมี-กายภาพ

1. ภาชนะบรรจุตัวอย่าง
เป็นภาชนะพลาสติก
ขนาดความจุ 2 ลิตร
ปราศจากการปนเปื้อน
ใดๆ

2. ทำความสะอาดหัว
ก๊อก โดยใช้ผ้าสะอาด

3. เปิดก๊อกน้ำให้น้ำ
ไหลเต็มที่เป็นเวลา 1
นาที เพื่อระบายน้ำที่
ค้างอยู่ในเส้นท่อทิ้ง

4. ปรับการไหลของ
น้ำ ให้น้ำไหลปาน
กลาง ก่อนสู่มเก็บ
ตัวอย่างน้ำ

5. ใช้ภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างน้ำ รองรับ
น้ำประมาณ 1/4 ของ
ขวด

6. เขย่าภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างน้ำ ขึ้น-ลง
ประมาณ 20 ครั้ง
เพื่อชะล้างปนเปื้อนที่
อาจคงค้างอยู่ใน
ภาชนะ

7. เทน้ำในภาชนะ
บรรจุทิ้งไป ทำซ้ำ
เช่นนี้ 2 ครั้ง

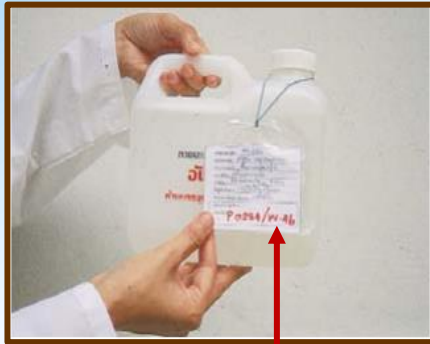
8. นำภาชนะบรรจุไป
รองรับตัวอย่างน้ำ ไม่
น้อยกว่า 80% ของ
ภาชนะบรรจุ

80%

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

2. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางเคมี-กายภาพ

ฉลากตัวอย่าง

รหัสตัวอย่างผู้ส่ง.....
ประเภทน้ำ.....
สถานที่เก็บ.....
วันที่เก็บ.....เวลา.....
ชื่อผู้เก็บตัวอย่าง.....

9. บันทึกรายละเอียดของตัวอย่าง
ลงบนฉลากบันทึกให้ถูกต้องและ
ชัดเจน นำฉลากที่เขียนรายละเอียด
ติดกับภาชนะบรรจุตัวอย่างให้
เรียบร้อย

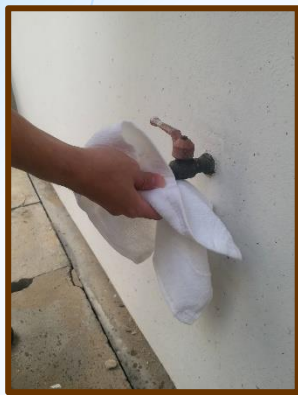
10. นำภาชนะบรรจุตัวอย่างน้ำไปเก็บ
รักษาที่อุณหภูมิต่ำกว่า 6 องศาเซลเซียส
หรือเก็บในภาชนะควบคุมอุณหภูมิ
ซึ่งภายในมีน้ำแข็งให้ความเย็น แล้วนำส่ง
ห้องปฏิบัติการทันที

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

3. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางโลหะหนัก

1. ภาชนะบรรจุตัวอย่าง
เป็นภาชนะพลาสติก
ขนาดความจุ 1 ลิตร
ปราศจากการปนเปื้อน
ใดๆ

2. ทำความสะอาดหัว
ก๊อก โดยใช้ผ้าสะอาด

3. เปิดก๊อกน้ำให้น้ำ
ไหลเต็มที่เป็นเวลา 1
นาที เพื่อระบายน้ำที่
ค้างอยู่ในเส้นท่อทิ้ง

4. ปรับการไหลของ
น้ำ ให้น้ำไหลปาน
กลาง ก่อนสุ่มเก็บ
ตัวอย่างน้ำ

5. ใช้ภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างน้ำ รองรับ
น้ำประมาณ $\frac{1}{4}$ ของ
ขวด

6. เขย่าภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างน้ำ ขึ้น-ลง
ประมาณ 20 ครั้ง
เพื่อชะล้างปนเปื้อนที่
อาจคงค้างอยู่ใน
ภาชนะ

7. เทน้ำในภาชนะ
บรรจุทิ้งไป ทำซ้ำ
เช่นนี้ 2 ครั้ง

8. นำภาชนะบรรจุไป
รองรับตัวอย่างน้ำ ไม่
น้อยกว่า 80% ของ
ภาชนะบรรจุ

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

3. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางโลหะหนัก

ฉลากตัวอย่าง

รหัสตัวอย่างผู้ส่ง.....
ประเภทน้ำ.....
สถานที่เก็บ.....
วันที่เก็บ.....เวลา.....
ชื่อผู้เก็บตัวอย่าง.....

9. บันทึกรายละเอียดของตัวอย่างลงบน
ฉลากบันทึกให้ถูกต้องและชัดเจน นำ
ฉลากที่เขียนรายละเอียด ติดกับภาชนะ
บรรจุตัวอย่างให้เรียบร้อย

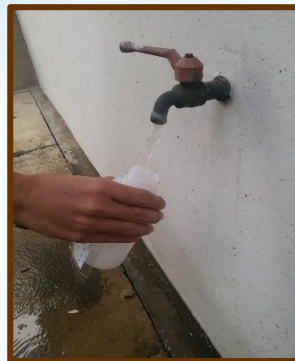
10. นำภาชนะบรรจุตัวอย่างน้ำไปเก็บ
รักษาที่อุณหภูมิต่ำกว่า 6 องศาเซลเซียส
หรือเก็บในภาชนะควบคุมอุณหภูมิซึ่ง
ภายในมีน้ำแข็งให้ความเย็น แล้วนำส่ง
ห้องปฏิบัติการทันที

การสู่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

4. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางไนไตรท์

1. ภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างเป็นภาชนะ
พลาสติก ขนาดความจุ
250 มิลลิลิตร
ปราศจากการปนเปื้อน
ใดๆ

5. ใช้ภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างน้ำ รองรับ
น้ำประมาณ 1/4 ของ
ขวด

2. ทำความสะอาดหัว
ก๊อก โดยใช้ผ้าสะอาด

6. เขย่าภาชนะบรรจุ
ตัวอย่างน้ำ ขึ้น-ลง
ประมาณ 20 ครั้ง
เพื่อชะล้างปนเปื้อนที่
อาจคงค้างอยู่ใน
ภาชนะ

3. เปิดก๊อกน้ำให้น้ำ
ไหลเต็มที่เป็นเวลา 1
นาที เพื่อระบายน้ำที่
ค้างอยู่ในเส้นท่อทิ้ง

7. เทน้ำในภาชนะ
บรรจุทิ้งไป ทำซ้ำ
เช่นนี้ 2 ครั้ง

4. ปรับการไหลของน้ำ
ให้น้ำไหลปานกลาง
ก่อนสู่มเก็บตัวอย่างน้ำ

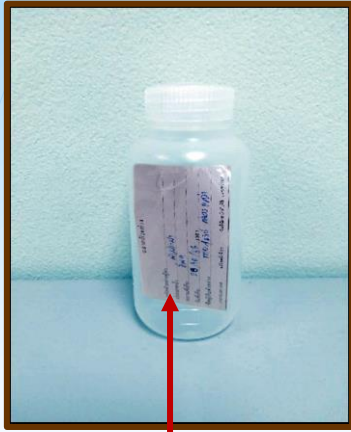
80%

8. นำภาชนะบรรจุไป
รองรับตัวอย่างน้ำ ไม่
น้อยกว่า 80% ของ
ภาชนะบรรจุ

การสุ่มเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

4. การเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์และทดสอบทางไนไตรท์

ฉลากตัวอย่าง

รหัสตัวอย่างผู้ส่ง.....
ประเภทน้ำ.....
สถานที่เก็บ.....
วันที่เก็บ.....เวลา.....
ชื่อผู้เก็บตัวอย่าง.....

9. บันทึกรายละเอียดของตัวอย่างลงบนฉลากบันทึกให้ถูกต้องและชัดเจน นำฉลากที่เขียนรายละเอียด ติดกับภาชนะบรรจุตัวอย่างให้เรียบร้อย

10. นำภาชนะบรรจุตัวอย่างน้ำไปเก็บรักษาที่อุณหภูมิต่ำกว่า 6 องศาเซลเซียส หรือเก็บในภาชนะควบคุมอุณหภูมิซึ่งภายในมีน้ำแข็งให้ความเย็น แล้วนำส่งห้องปฏิบัติการทันที

การสุมเก็บ การบรรจุ และการเก็บรักษาสภาพ
ตัวอย่างน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย 2563
เพื่อการตรวจวิเคราะห์และทดสอบในห้องปฏิบัติการ

ศูนย์ห้องปฏิบัติการกรมอนามัย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทร. 0 2968 7600, 0 2 968 7603 ต่อ 4800 โทรสาร. 0 2968 7604
เว็บไซต์ : <http://rldc.anamai.moph.go.th>